

International Journal of Contemporary Tourism Research

e-ISSN: 2587-1528

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijctr>

Turizm Performansları Açısından Türkiye ve BRICS Ülkeleri: Bir Karşılaştırma Analizi* (Turkey and BRICS Countries in Terms of Tourism Performances: A Comparative Analysis)

*Emre YAŞAR¹ , Erge TÜR²

¹Arş. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü

E-Posta: emreyasar@isparta.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1573-0930

²Doktora Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

E-Posta: erge_17@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2733-5199

Anahtar Kelimeler

BRICS Ülkeleri,
Türkiye,
Turizm,

Jel Sınıflama Kodu

L83

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Keywords

BRICS Countries,
Turkey,
Tourism,

Jel Classification Code(s)

L83

Article Type

Research Article

Öz

Bu çalışmada BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm istatistikleri açısından karşılaştırması yapılması amaçlanmıştır. Çalışmada, ikincil veri kaynaklarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Veri toplamak için nitel araştırma yönteminde kullanılan doküman analizi gerçekleştirilmiştir. BRICS ülkelerinin ve Türkiye'nin uluslararası turist sayısı, turizm geliri, turist başına düşen harcama tutarları, turizm gelirlerinin ülke ekonomisine katkısı, en fazla turist gönderen ülkeler, seyahat ve turizm rekabet endeksindeki puan ve sıralaması, seyahat ve turizm gelişim endeksindeki puan ve sıralaması verileri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda genel olarak, uluslararası turist sayılarında Türkiye ve Çin, turizm gelirlerinde Çin, Hindistan ve Türkiye, turist başına harcama tutarlarında Hindistan, Brezilya ve Çin, turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkısında ise Çin'in tek başına ön plana çıktığı belirlenmiştir. BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin genellikle coğrafi konum olarak kendilerine yakın ülkelerden turistlere ev sahipliği yaptığı ve ülkelerin turizm pazarlarında yoğunlukla sınır ülkelerin baskın olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Hem Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi hem de Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksinde Çin, diğer ülkelere göre daha iyi konumdadır. Bu çalışmanın, BRICS ülkeleri ve Türkiye özelinde turizm istatistikleri açısından karşılaştırılması yapılarak araştırmacılara ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Abstract

This study it is aimed to make a comparison of BRICS countries and Turkey in terms of tourism statistics. In the study, data obtained from secondary data sources were used. Document analysis used in the qualitative research method was carried out to collect data. Data on the number of international tourists, tourism income, expenditure per tourist, contribution of tourism revenues to the country's economy, the countries sending the most tourists, the score and ranking in the travel and tourism competitiveness index, the score and order in the travel and tourism development index of BRICS countries and Turkey were used. As a result of the research, it has been determined that Turkey and China stand out in the number of international tourists, China, India, and Turkey in tourism revenues, India, Brazil and China in the amount of expenditure per tourist, and China alone in the contribution of tourism revenues to the country's economy. It has been concluded that BRICS countries and Turkey generally host tourists from countries close to them in terms of geographical location and that border countries are mostly dominant in the tourism markets of the countries. China ranks better than other countries in both the Travel and Tourism Competitiveness Index and the Travel and Tourism Development Index. It is thought that this study will contribute to researchers and literature by comparing tourism statistics in terms of BRICS countries and Turkey.

Yaşar, E., ve Tür, E. (2022). Turizm performansları açısından Türkiye ve BRICS ülkeleri: Bir karşılaştırma analizi. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 6(2), 129-136. <http://doi.org/10.30625/ijctr.1164120>

Makale Gönderim Tarihi: 18/08/2022

Makale Kabul Tarihi: 06/10/2022

*Sorumlu Yazar

GİRİŞ

Dünyadaki herhangi bir ülkenin ekonomik gelişimi ve performansı farklı faktörler tarafından etkilenmektedir. Bu faktörlerden bir tanesi turizmdir (Abdou ve El Adawy, 2018). Turizm, önemli bir ekonomik faaliyettir ve dünya ekonomisinde fark yaratan bir konumdur (Usmani vd., 2021). Çünkü turizm faaliyetlerinin geliri artırması, kültürel ve sosyal kalkınmayı sağlaması, istihdam ve yatırımları iyileştirmesi gibi önemli çıktıları bulunmaktadır (Phiri, 2016). Bu nedenle turizm faaliyetlerine gösterilen ilgi ülkeler açısından artmaktadır (Banday ve Ismail, 2017). Bu ilginin artmasında, turizmin yaşadığı dinamik döngü de etkilidir. 21. yüzyılın başından itibaren turizm faaliyetleri, gerçekleştirilmesi ve katılması daha kolay hale gelmiştir. Bu gelişme hem turist profilini çeşitlendirmiş hem de farklı ülkelerden destinasyon sayısının artmasına katkı sağlamıştır (Pop vd., 2016).

Bu ülkelerden bazıları, BRICS ülkeleridir (Pop, 2014). BRICS ülkeleri; Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dır. BRICS, sosyal ve ekonomik açıdan benzerliklere sahip olan ve belirli bir istikrar içerisinde gelişim gösteren ülkeleri ifade etmektedir (Şerbetçi ve Yardımcıoğlu, 2017). BRICS ülkelerinde yaşanan ekonomik değişimler, ülkelerin turizm faaliyetlerinde de etkili olmaktadır ve bu ülkelerde turizmin geliştirilmesi için yatırımların yapılmasına yönlendirmektedir. Genel olarak, turizm faaliyetleri BRICS ülkelerinde ciddi bir potansiyele sahiptir. Dolayısıyla, bu ülkelerin ekonomik performansları üzerinde etkili olması söz konusudur (Güdük ve Uca, 2018).

BRICS ülkeleri, 2009 yılından itibaren her sene farklı bir üye ülkenin ev sahipliğinde toplanmaktadır. Ayrıca, BRICS yapısının benzer isme sahip bir kalkınma bankası da vardır. Bu banka; üye ülkeleri yaşayacağı krizleri azaltmak ve sermaye ihtiyaçlarını gidermek için faaliyete geçmiştir (Şerbetçi ve Yardımcıoğlu, 2017). 2009 yılından itibaren ülkeler, BRICS'e katılmak için sözlü isteklerde bulunmuştur. Bu ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Üye ülkeler tarafından BRICS yapısının genişletilmemesi yönünde alınan karara rağmen Türkiye'nin bu yapıya dahil olmak için isteğinin olduğu görülmektedir. Türkiye'nin bu yapıya katılımının gerçekleşmesi halinde pazar alternatiflerinin genişlemesi, teknolojik gelişmelere dahil olma gibi olumlu sonuçlarının olması beklenmektedir (Battal ve Okan, 2019). Bu olası katılımın gerçekleşmesinin akademik açıdan yapılan çalışmalara da etkisi olmuştur. Farklı kriterler açısından Türkiye ve BRICS ülkelerinin performanslarında karşılaştırmalar yapılmıştır. Özçalık (2018) tarafından yapılan çalışmada, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm gelirleri ve gayri safi yurtiçi hasıla ilişkisi incelenmiştir ve iki değişken arasında nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Turizm istatistikleri kapsamında karşılaştırma çalışmalarının oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı; BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm istatistikleri açısından karşılaştırma yapılmasıdır. Böylelikle ülkeler arasında turizm faaliyetleri kapsamında bir değerlendirme yapılması hedeflenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BRICS Ülkeleri

BRIC tanımı ilk kez 2001 yılında Jim O'Neill tarafından kullanılmıştır. BRIC; Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin ülkelerinin baş harflerinin kısaltımını temsil etmektedir (O'Neill, 2001). 2010 yılında, Güney Afrika'nın da katılımı ile birlikte BRIC oluşumu, artık BRICS olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu ülkeler aynı zamanda yükselmekte olan güçlü ülkeler şeklinde de ifade edilmektedir. Bu şekilde kullanılmasının temel gerekçesi, bu beş ülkenin 2050 yılında dünya ekonomisinde söz sahibi olmasının beklentisidir. Bu beklentiye göre; 2050 yılında, en büyük ekonomik güce sahip ülke Çin, üçüncü ülke Hindistan, dördüncü ülke Brezilya ve altıncı ülkenin Rusya olacaktır. Hizmet ve imalat sektörleri açısından söz sahibi ülkelerin Çin ve Hindistan olması, hammadde gücü açısından ise Brezilya ve Rusya'nın temel aktör olması beklenmektedir (Wilson ve Purushothaman, 2003; Piper, 2015).

BRICS ülkeleri; güçlü ekonomik performans açısından yüksek potansiyele sahiptir. Ulusal ekonomik performanslarının hem bölgesel hem de küresel anlamda etkileri bulunmaktadır. Bu nedenle, dünya ekonomisinin yönetimi ve işleyişinde önemli konumdadırlar (Truman, 2006). Bu ülkeler birbirlerinden bağımsız bir şekilde değerlendirildiğinde Brezilya; hammadde açısından önemli doğal kaynaklara sahip, pazar ağı geniş olan, küresel alandaki yeniliklere adapte olabilen bir ülkedir. Latin Amerika ülkeleri arasında bir değerlendirme yapıldığında en güçlü ekonomiye sahiptir (Pahnke, 2018). Rusya; sahip oldukları enerji ve hammadde nedeniyle en güçlü ekonomilerden biri olarak görülmektedir (Liuhto ve Vahtra, 2007). Hindistan; ekonomisi hem geleneksel hem de modern yapıyı destekleyecek şekilde çeşitlidir. Dış piyasaya yönelik atılan adımlarla birlikte ihracat açısından olumlu gelişmeler yaşamıştır (Foster ve Rosenzweig, 2004). Çin hem insan hem de doğal kaynakları nedeniyle ekonomik açıdan önemli potansiyele sahiptir (Ahmed vd., 2020). Güney Afrika ise sanayi ve madencilik açısından güçlüdür (Karwowski, 2015).

BRICS ülkeleri farklı niteliklere sahip oldukları için çeşitli alanlarda önemli bir potansiyelleri bulunmaktadır (Tyagi, 2013). Bu ülkeler aynı zamanda ortak temel niteliklere de sahiptir. Bu nitelikler; hızlı bir şekilde artış gösteren nüfus, yüksek tüketim oranı, zengin doğal kaynak, hızlı yükselen gelir, teknolojik gelişmelere hızlı uyum, insan kaynaklarıdır. Bu ortak nitelikler, ülkelerdeki maliyetlerin düşük seviyede gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır. Bu

durum, yabancı yatırımcılar için bir çekicilik oluşturmaktadır (Şerbetçi ve Yardımcıoğlu, 2017). Böylece ülkedeki yatırımcı sayısı artmakta ve büyüme oranları yüksek seviyelerde gerçekleşmektedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada, ikincil veri kaynaklarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Veri toplamak için nitel araştırma yönteminde kullanılan doküman analizi gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, belirli bir tarihte yayımlanan bir dosyanın veya belgenin belirlenen kriterler çerçevesinde incelenmesidir (Scott ve Morrison, 2005). Bu sayede, araştırmacılar tarafından kullanılacak olan veriler görüşme, anket veya gözlem yapılmadan elde edilmektedir (Şahin ve Gürbüz, 2018). Bu sebeple, doküman analizi farklı alanlarda sıklıkla tercih edilen bir kaynaktır (Kiral, 2020).

Bu araştırmada kullanılan veriler; Dünya Turizm Örgütü tarafından her sene yayımlanan Turizm İstatistikleri belgesinden, Dünya Ekonomik Forumu tarafından iki senede bir yayımlanan Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi raporundan ve yine Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2021 yılından beri yayımlanan Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi raporundan elde edilmiştir. Bu belge ve raporlarda, BRICS ülkelerinin ve Türkiye'nin uluslararası turist sayısı, turizm geliri turist başına düşen harcama tutarları, turizm gelirlerinin ülke ekonomisine katkısı, en fazla turist gönderen ülkeler, seyahat ve turizm rekabet endeksindeki puan ve sıralaması, seyahat ve turizm gelişim endeksindeki puan ve sıralaması bilgileri kullanılmıştır. Bu bilgiler kapsamında araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırma soruları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırma Soruları

Soru 1	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin uluslararası turist sayısı nasıldır?
Soru 2	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm gelirleri nasıldır?
Soru 3	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm gelirlerinin ekonomiye katkı oranı nasıldır?
Soru 4	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turist başına harcama tutarları nasıldır?
Soru 5	BRICS ülkeleri ve Türkiye'ye en fazla turist gönderen ülkeler hangileridir?
Soru 6	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin seyahat ve turizm rekabet endeksindeki puan ve sıralaması nasıldır?
Soru 7	BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin seyahat ve turizm gelişim endeksindeki puan ve sıralaması nasıldır?

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, BRICS ülkeleri ve Türkiye'ye ait uluslararası turist sayısı, turizm geliri, turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkısı, turistlerin kişi başı harcama tutarları, en fazla turist gönderen ülkeler, ülkelerin seyahat ve turizm rekabet endeksi ile seyahat ve turizm gelişim endeksindeki puan ve sıralamaları tablolar yardımıyla, istatistikî veriler özelinde incelenmektedir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin 2019-2020 yıllarına ait uluslararası turist sayısı ile ilgili istatistikleri Tablo 2'de ifade edilmektedir.

Tablo 2: BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Uluslararası Turist Sayıları

Ülke	Uluslararası Turist Sayısı- 2019 (Milyon Kişi)	Ülke	Uluslararası Turist Sayısı-2020 (Milyon Kişi)
Çin	65.7	Türkiye	15.9
Türkiye	51.2	Çin	8.0
Rusya	24.6	Rusya	6.4
Hindistan	17.9	Hindistan	6.3
Güney Afrika	10.2	Güney Afrika	2.8
Brezilya	6.4	Brezilya	2.1

Kaynak: (Dünya Turizm Örgütü, 2022)

Tablo 2 incelendiğinde, Türkiye'nin 2019 yılındaki uluslararası turist sayısında, BRICS ülkeleri olan Rusya, Hindistan, Güney Afrika ve Brezilya'nın önünde seyrettiği, Çin'in ise gerisinde bulunduğu görülmektedir. 2019 yılında Çin 65.7 milyon uluslararası turist ile söz konusu ülkeler arasında en fazla turisti ağırlayan ülke konumundayken, Brezilya ise 6.4 milyon uluslararası turist ile en az turisti ağırlayan destinasyon olarak dikkat çekmektedir. 2020 yılı incelendiğinde ise Türkiye, ağırladığı uluslararası turist sayısı bakımından BRICS ülkelerinin tamamının önünde yer almaktadır. Söz konusu yılda Türkiye, 15.9 milyon ile en çok uluslararası turisti ağırlayan ülke konumunda yer alırken, Brezilya ise 2019 yılında olduğu gibi 2020 yılında da bahsi geçen destinasyonlar arasında 2.1 milyon uluslararası turist ile en az sayıda turisti ağırlayan ülke olarak dikkat çekmektedir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin 2019-2020 yıllarına ait turizm geliri istatistikleri Tablo 3 yardımıyla ortaya konulmuştur.

Tablo 3. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Turizm Geliri

Ülke	Turizm Geliri-2019 (Milyar \$)	Ülke	Turizm Geliri-2020 (Milyar \$)
Çin	35.8	Hindistan	13.0
Hindistan	29.9	Türkiye	10.2
Türkiye	29.8	Çin	10.0
Rusya	11.0	Rusya	3.9
Güney Afrika	8.4	Brezilya	3.0
Brezilya	6.0	Güney Afrika	2.5

Kaynak: (Dünya Turizm Örgütü, 2022)

Tablo 3'e göre, 2019 yılı turizm geliri istatistiklerinde Türkiye'nin BRICS ülkelerinden Rusya, Güney Afrika ve Brezilya'nın önünde, Çin'in ve çok az farkla ise Hindistan'ın gerisinde olduğu görülmektedir. Söz konusu ülkeler arasında Çin, 2019 yılında elde ettiği 35.8 milyar dolar turizm geliri ile ilk sırada yer alırken, Brezilya ise elde ettiği 6 milyar dolar ile mevcut ülkeler arasında en az turizm gelirine sahip ülke konumunda yer almaktadır. 2020 yılı turizm gelirine ait istatistik incelendiğinde ise, Türkiye'nin 2019 yılına göre bir sıra yükselerek 10.2 milyar dolarlık gelir ile BRICS ülkeleri arasında ikinci sıraya tırmandığı, Çin, Rusya, Brezilya ve Güney Afrika'nın önünde yer aldığı görülmektedir. Hindistan, 2020 yılında elde ettiği 13 milyar dolar ile en fazla turizm gelirine sahip ülke konumuna yükselirken, Güney Afrika ise 2.5 milyar dolar turizm geliri ile bir önceki yıla göre bir basamak kaybederek, son sıraya gerilemiştir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin 2019-2020 yıllarına ait turist başına harcama tutarlarını gösteren istatistik verileri Tablo 4 özelinde ifade edilmektedir.

Tablo 4. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Turist Başına Harcama Tutarları

Ülke	Turist Başına Harcama 2019 (\$)	Ülke	Turist Başına Harcama 2020 (\$)
Hindistan	1.767	Hindistan	2.059
Brezilya	944	Brezilya	1.418
Güney Afrika	820	Çin	1.249
Türkiye	583	Güney Afrika	882
Çin	545	Türkiye	643
Rusya	446	Rusya	613

Kaynak: (Dünya Turizm Örgütü, 2022; World Data, 2022)

Tablo 4 incelendiğinde, 2019 yılında turist başına harcama istatistiklerinde Türkiye'nin BRICS ülkeleri olan Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika'nın gerisinde, Çin ve Rusya'nın ise önünde yer aldığı görülmektedir. 2019 ve 2020 yıllarında Hindistan, turist başına harcama tutarlarında Türkiye ve BRICS ülkelerinin önünde yer alırken, Rusya ise söz konusu ülkelerin tamamının gerisinde seyretmektedir. 2020 yılında Türkiye'nin turist başına harcama tutarının bir önceki yıla göre artmasına rağmen, bir sıra gerilemesi dikkat çekmektedir. Söz konusu yılda Türkiye'nin turist başına harcama istatistiklerinde Hindistan, Brezilya, Çin ve Güney Afrika'nın gerisinde kaldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ait turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkılarını gösteren istatistikler, Tablo 5 yardımıyla ortaya konulmuştur.

Tablo 5. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Turizm Gelirlerinin Ekonomiye Katkısı

Ülke	YIL					
	2019		2020		2021	
	Gelirin Ekonomiye Katkısı (Milyar \$)	Gelirin Ekonomiye Katkı Yüzdesi (%)	Gelirin Ekonomiye Katkısı (Milyar \$)	Gelirin Ekonomiye Katkı Yüzdesi (%)	Gelirin Ekonomiye Katkısı (Milyar \$)	Gelirin Ekonomiye Katkı Yüzdesi (%)
Çin	1.856.6	11,6	696.3	4,3	814.3	4,6
Hindistan	212.8	7,0	124.0	4,3	178.0	5,8
Brezilya	123.7	7,7	85.0	5,5	103.5	6,4
Rusya	86.8	5,0	49.7	2,9	66.0	3,7
Türkiye	78.2	11,0	36.9	5,1	59.3	7,3
Güney Afrika	27.4	6,4	12.2	3,1	13.2	3,2

Kaynak: (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2022)

Tablo 5'e göre tüm yıllarda turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkısında Çin'in ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Güney Afrika'da ise Türkiye ve BRICS ülkelerine nazaran turizm gelirlerinin ülke ekonomisine daha az katkı verdiği dikkat çekmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu turizm gelirinin bu alanda, tüm yıllarda yalnızca Güney Afrika'nın önünde seyrederek, 2019 yılında 78.2 milyar dolar, 2020 yılında 36.9 milyar dolar, 2021 yılında ise 59.3 milyar dolar değerinde ülke ekonomisine katkı verdiği görülmektedir. Turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkı

yüzdesi incelendiğinde ise, 2019 yılında Çin'in %11.6 ile ilk sırada, 2020 yılında Brezilya'nın %5.5 ile ilk sırada, 2021 yılında ise Türkiye'nin %7.3 ile ilk sırada yer aldığı ifade edilmektedir. Türkiye, tüm yıllarda turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkı sıralamasında Çin, Brezilya, Hindistan ve Rusya'nın gerisinde yer alırken, turizm gelirlerinin ülke ekonomisine katkı yüzdesinde ise 2019 ve 2020 yıllarında ikinci, 2021 yılında ise ilk sırada bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'ye 2019 ve 2021 yıllarında en fazla turist gönderen ülkeleri gösteren istatistikler, Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'ye En Fazla Turist Gönderen Ülkeler

Ülke	En Fazla Turist Gönderen Ülke 2019	Yüzde (%)	En Fazla Turist Gönderen Ülke 2021	Yüzde (%)
Çin	Hong Kong	37,0	Hong Kong	43,0
Türkiye	Rusya	12,0	Rusya	15,0
Rusya	Ukrayna	35,0	Ukrayna	35,0
Brezilya	Arjantin	31,0	Arjantin	25,0
Hindistan	Bangladeş	12,0	Bangladeş	9,0
Güney Afrika	Zimbabve	22,0	Lesotho	20,0

Kaynak: (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2022)

Tablo 6 incelendiğinde, Türkiye ve BRICS ülkelerine 2019 ve 2021 yıllarında genel olarak aynı ülkelerden turist geldiği görülmektedir. Yalnızca Güney Afrika'ya 2019 yılında Zimbabve, 2021 yılında ise Lesotho'dan en fazla turist geldiği dikkat çekmektedir. Yüzde oranları incelendiğinde ise 2021 yılında Çin'e gelen Hong Kong'lu turistlerin %43 oranında bir yüzdeler dilime sahip olduğu ifade edilmektedir. Türkiye'ye gelen Rus turistlerin oranı ise 2019 yılında %12, 2021 yılında ise %15 olarak belirtilmektedir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi'ne göre puan ve sıralamalarını içeren istatistikler, Tablo 7'de ifade edilmektedir.

Tablo 7. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi'ne Göre Puan ve Sıralamaları (2019)

Ülke	Puan	Sıralama
Çin	4.9	13
Brezilya	4.5	32
Hindistan	4.4	34
Rusya	4.3	39
Türkiye	4.2	43
Güney Afrika	4.0	61

Kaynak: (Dünya Ekonomik Forumu Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi, 2019)

Tablo 7 incelendiğinde, 2019 yılında yayınlanan Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi'ne göre Türkiye'nin BRICS ülkeleri olan Çin, Brezilya, Hindistan ve Rusya'nın gerisinde konumlandığı, Güney Afrika'nın ise önünde yer aldığı görülmektedir. Söz konusu ülkeler arasında Çin sahip olduğu 4.9 puan ve 13. sıradaki derecesiyle Türkiye ve BRICS ülkeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Güney Afrika ise 4.0 puan ve 61. sıradaki derecesiyle mevcut ülkelerin gerisinde bulunmaktadır. Endekse göre, seyahat ve turizm pazarında Çin'in Türkiye ve BRICS ülkelerine göre daha fazla rekabet üstünlüğüne sahip olduğu ifade edilmektedir.

Araştırma kapsamında, BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'ne göre puan ve sıralamalarını içeren istatistikler, Tablo 8'de ifade edilmektedir

Tablo 8. BRICS Ülkeleri ve Türkiye'nin Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'ne Göre Puan ve Sıralamaları (2021)

Ülke	Puan	Sıralama
Çin	4.9	12
Brezilya	4.2	49
Türkiye	4.2	45
Hindistan	4.1	54
Güney Afrika	3.8	68
Rusya	*	*

Kaynak: (Dünya Ekonomik Forumu Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi, 2021)

*Rusya, savaş sebebiyle Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksinden çıkartılmıştır.

Tablo 8'e göre, 2021 yılında yayınlanan Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi özelinde, 2019 yılındaki Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi'nde olduğu gibi Çin'in Türkiye ve BRICS ülkelerinin önünde, ilk sırada konumlandığı görülmektedir. Türkiye ise genel sıralamasında 2019 yılında yayınlanan Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi'ne göre iki sıra gerilese de, 2021 yılında yayınlanan Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'nde BRICS ülkeleri arasında

Hindistan'ı geride bırakmıştır. 2021 yılında yayınlanan endekse göre Türkiye BRICS ülkeleri olan Hindistan ve Güney Afrika'nın önünde, Çin ve Brezilya'nın ise gerisinde yer almaktadır. Dikkati çeken bir diğer konu ise Brezilya ve Hindistan'ın 2019 yılına göre genel sıralamada ciddi bir gerileme yaşamasıdır. 2019 yılındaki endekse göre 32. sırada bulunan Brezilya, 2021 yılındaki endekste 49. sıraya gerilerken, Hindistan ise 34. sıradan 54. sıraya gerilemiştir. Rusya ve Ukrayna ülkeleri, aralarındaki savaş sebebiyle endeksten çıkartılmıştır. Bu nedenle, Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi özelinde Rusya'ya ait puan ve sıralama bilgisine rastlanmamaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm istatistikleri açısından karşılaştırması yapılmıştır. Çalışma kapsamında, "uluslararası turist sayıları", "turizm geliri" ve "turist başına düşen harcama" istatistiklerinde BRICS ülkeleri olan Brezilya, Rusya ve Hindistan'a ait 2021 yılı verilerinin Dünya Turizm Örgütü'nün internet sitesinde yer almaması sebebiyle, sağlıklı bir karşılaştırma yapılması ve bu doğrultuda tutarlı sonuçların elde edilmesi açısından 2019 ve 2020 yılı verileri kullanılmıştır.

Uluslararası turist sayıları özelinde BRICS ülkeleri ve Türkiye değerlendirildiğinde, 2019 yılında Çin ve Türkiye'nin yaklaşık 117 milyon turist ağırladığı ve bu alanda BRICS ülkelere üstünlük kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2020 yılında ise Türkiye, Çin'i geride bırakarak uluslararası turist sayısında diğer BRICS ülkeleri arasında en fazla turist geldiği ülke konumuna yükselse de, söz konusu yılda tüm ülkelerin uluslararası turist sayısında bir önceki yıllara göre ciddi düşüş yaşandığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak, Covid-19 salgınının ortaya çıkması görülebilir.

BRICS ülkeleri ve Türkiye, turizm gelirleri açısından değerlendirildiğinde, 2019 yılında Hindistan ve Türkiye'nin ciddi bir rekabet halinde olduğu görülmektedir. Hindistan'ın turizm geliri istatistiklerinde Türkiye'den çok az farkla önde yer alması dikkat çekmektedir. Fakat bu durum düşündürücü bir nitelik taşımaktadır. Çünkü, aynı yılda Türkiye'ye 51.2 milyon, Hindistan'a ise 17.9 milyon turist geldiği düşünüldüğünde, uluslararası turist sayısı açısından Türkiye'nin neredeyse Hindistan'ın üç katı kadar turist ağırlamasına rağmen Hindistan'ın 29.9 milyar dolar, Türkiye'nin ise 29.8 milyar dolar turizm geliri elde etmesi üzerine düşünülmesi gereken bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle, Türkiye'ye gelen turistlerin harcamalarının düşük olduğu, turistlerin tatil sürelerinde genellikle konaklama tesislerinde kalmayı tercih ettiği ve bunun neticesinde destinasyona yönelik katkı sağlayacak harcamalardan uzak kaldığı sonucuna ulaşılabilir. Bu durumu destekleyecek olan bir başka istatistik ise, turist başına harcama tutarları ile ilgilidir. Türkiye, 2019 yılı verilerine göre Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika'nın gerisinde yer almaktadır. 2020 yılında ise, turist başına harcama tutarı artsa da söz konusu ülkelere ilave olarak Çin'in de gerisine düştüğü görülmektedir. Bu doğrultuda, BRICS ülkeleri arasında Türkiye'nin uluslararası turist sayısı bakımından önde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, turizm geliri ve turist başına harcama tutarlarında geride seyretmesi dikkat çekici bir durum olarak nitelendirilmelidir.

Turizm gelirleri ve turist başına harcama tutarlarına ait istatistiki verilerde göze çarpan birçok husus bulunmaktadır. Örneğin, 2019 yılı verileri incelendiğinde BRICS ülkeleri ve Türkiye arasında en fazla turizm gelinine sahip olan Çin, turist başına harcama tutarlarında beşinci sırada yer almaktadır. Çin, aynı yıl 35.8 milyar dolar turizm geliri elde etmesine rağmen, turist başına harcama kaleminde ise 545 dolar düzeyinde kalmıştır. Buradan hareketle Çin için, 2019 yılında ülkeye gelen turistlerin turizm gelinine katkı sağladığı fakat harcamalarda düşük seviyede kaldıklarını belirtmek mümkün olmaktadır. 2020 yılında ise Çin, turizm geliri ve turist başına harcama tutarlarında üçüncü sırada bulunarak, 2019 yılına nazaran daha istikrarlı bir görüntü çizmiştir. Özellikle, Covid-19 salgınının çıkış noktası olması sebebiyle Çin'in 2020 yılında uluslararası turist sayısı ve turizm gelirinde ciddi düşüş yaşamasına rağmen, turist başına harcama tutarının artış göstermesi dikkat çeken bir diğer önemli unsurdur.

BRICS ülkeleri olan Güney Afrika ve Brezilya için önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Söz konusu iki ülke, BRICS ülkeleri ve Türkiye arasında 2019 ve 2020 yıllarına ait uluslararası turist sayısı ve turizm geliri istatistiklerinde son iki sırada yer almasına rağmen, turist başına harcama tutarlarında 2019 ve 2020 yılında Brezilya ikinci, Güney Afrika ise 2019 yılında üçüncü, 2020 yılında ise dördüncü sırada yer almaktadır. Buradan hareketle Brezilya ve Güney Afrika'ya gelen turistlerin daha fazla kişisel harcamada bulunduğu, destinasyona yönelik gelir artışı bazında katkılarının yüksek olduğunu ifade etmek mümkün olabilmektedir.

BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin elde ettiği turizm gelirlerinin, ülke ekonomilerine katkısı incelendiğinde, ülkeler bazında 2019-2020 ve 2021 yıllarına ait verilerin karşılaştırılması yapılmıştır. Tüm üç yıl boyunca, Çin'e ait turizm geliri yaklaşık 3 trilyon dolar değerinde ülke ekonomisine katkı sağlamıştır. Çin bu alanda BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin önünde yer almaktadır. Türkiye ise, turizm gelirinin ekonomiye katkısı özelinde BRICS ülkelerinden Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya'nın gerisinde konumlanmaktadır. Bu istatistik özelinde dikkat çekici bir unsur ise Brezilya'ya aittir. Örneğin; 2019 yılına ait veriler incelendiğinde Brezilya uluslararası turist sayısı ve turizm geliri açısından BRICS ülkeleri ve Türkiye arasında son sırada yer almaktadır. Fakat, turizm gelirlerinin ülke ekonomisine yaptığı katkıda üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Brezilya'nın uluslararası turist sayısı ve

turizm geliri açısından az düzeyde seyretmesine rağmen, ülke ekonomisi için önemli bir paya sahip olduğunu ifade etmek mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte, BRICS ülkeleri ve Türkiye'ye en fazla turist gönderen ülkeler değerlendirildiğinde Çin'in Hong Kong, Türkiye'nin Rusya, Rusya'nın Ukrayna, Brezilya'nın Arjantin, Hindistan'ın Bangladeş, Güney Afrika'nın ise Zimbabve ve Lesotho ağırlıklı turistlerin ziyaretlerde bulunduğu ve BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin genellikle coğrafi konum olarak kendilerine yakın ülkelere turistlere ev sahipliği yaptığı ve ülkelerin turizm pazarlarında çoğunlukla sınır ülkelerin baskın olduğu sonuçlarına ulaşılabilir.

Turizm faaliyetlerinde ülkeler arası rekabet faktörü önemli bir unsur konumundadır. Bu doğrultuda, ülkelerin rekabet faktör ve avantajlarını değerlendiren, en son 2019 yılında yayınlanan "Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi" değerlendirmeye değer bir rapor olarak göze çarpmaktadır. Söz konusu değerlendirme BRICS ülkeleri ve Türkiye özelinde gerçekleştirildiğinde, Çin'in puan ve sıralamasının diğer ülkelerin önünde seyrettiği görülmektedir. Bu noktada Çin'in BRICS ülkeleri ve Türkiye'ye göre sahip olduğu nitelikler özelinde seyahat ve turizm sektörlerinde daha fazla rekabet avantajına sahip olduğu, söz konusu ülkelere göre turizm faaliyetlerinin yerine getirilmesi hususunda daha elverişli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çin'in genel olarak rakiplerine göre uluslararası turist sayısı, turizm geliri ve turizm gelirlerinin ülke ekonomisine katkısı kalemlerinde ön sırada yer alması, rekabet edilebilirlik anlamında avantajlı olması durumu ile açıklanabilmektedir. Ayrıca, 2021 yılında yayınlanan Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi'nde de Çin'in BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin önünde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, Çin'in turizm sektöründe potansiyel olarak ilerlemeye açık olduğu, bu ilerlemenin çeşitli finansal ve fiziksel altyapılarla desteklenebileceği hakkında fikir vermektedir.

Araştırma sonucunda genel olarak, uluslararası turist sayılarında Türkiye ve Çin, turizm gelirlerinde Çin, Hindistan ve Türkiye, turist başına harcama tutarlarında Hindistan, Brezilya ve Çin, turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkısında ise Çin'in tek başına ön plana çıktığı belirlenmiştir. Buna ek olarak; BRICS ülkeleri ile Türkiye arasında, rekabet ve gelişim endekslerinde de Çin'in ciddi bir avantajının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, uluslararası turist sayısı, turizm geliri, turist başına harcama ve turizm gelirlerinin ülke ekonomilerine katkısı istatistiklerinde 2020 yılı verileri incelendiğinde, bir önceki yıla göre ciddi düşüşlerin yaşandığı görülmektedir. Bu durumun en belirgin sebebi olarak, söz konusu yıl içerisinde Çin'de başlayan ve daha sonra tüm dünyayı saran Covid-19 salgınının etkili olduğu söylenebilir. Öyle ki, salgın ile birlikte ülkeler arasında seyahat yasaklarının olması ve kişilerin can güvenliği sebebiyle seyahatlere katılmaması durumu turizm faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu çalışma, ülkeler arasında turizm faaliyetleri doğrultusunda bir karşılaştırma yapılması noktasında BRICS ülkeleri ve Türkiye ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın, BRICS ülkeleri ve Türkiye özelinde turizm istatistikleri açısından karşılaştırılması yapılarak araştırmacılara ve alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile ilgili olarak gelecek araştırmacılara; BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin turizm politikaları doğrultusunda incelenerek söz konusu ülkelerin turizme yönelik bakış açılarının belirlenmesi önerilebilir. Buna ek olarak; turizm alanının dışında bahsi geçen ülkelerin birtakım ekonomik ve sosyal göstergeler doğrultusunda karşılaştırmaları da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abdou, D. M. S., ve El Adawy, N. S. (2018). BRICS challenges: Economic position, tourism and environmental. *International Journal of Environmental Monitoring and Protection*, 5(3), 64-72.
- Ahmed, Z., Asghar, M. M., Malik, M. N., ve Nawaz, K. (2020). Moving towards a sustainable environment: the dynamic linkage between natural resources, human capital, urbanization, economic growth, and ecological footprint in China. *Resources Policy*, 67, 101677.
- Banday, U. J., ve Ismail, S. (2017). Does tourism development lead positive or negative impact on economic growth and environment in BRICS countries? A panel data analysis. *Economics Bulletin*, 37(1), 553-567.
- Battal, T., ve Ercan, A. (2019). BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin performans ve potansiyel kriterleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(1), 1-35.
- Dünya Ekonomik Forumu Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi. (2021, t.y). https://www3.weforum.org/docs/WEF_Travel_Tourism_Development_2021.pdf
- Dünya Ekonomik Forumu Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi, (2019, t.y). [WEF TTCR 2019.pdf](https://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf) (weforum.org)
- Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi. (2022, t.y). [Travel & Tourism Economic Impact | World Travel & Tourism Council \(WTTC\)](https://www.wttc.org/)
- Dünya Turizm Örgütü. (2022). [Country profile – inbound tourism | Tourism Dashboard](https://www.unwto.org/) (unwto.org)
- Foster, A. D., ve Rosenzweig, M. R. (2004). Agricultural productivity growth, rural economic diversity, and economic reforms: India, 1970–2000. *Economic Development and Cultural Change*, 52(3), 509-542.
- Karwowski, E. (2015). The finance–mining nexus in South Africa: How mining companies use the South African equity market to speculate. *Journal of Southern African Studies*, 41(1), 9-28.

- Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Liuhto, K., ve Vahtra, P. (2007). Foreign operations of Russia's largest industrial corporations-building a typology. *Transnational Corporations*, 16(1), 117.
- O'Neill, J. (2001, Kasım 6). Building better global economic BRIC's. *Goldman Sachs Global Economics Paper 66*, <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/buildbetterbrics.pdf>
- Özçalık, M. (2020). Turizm sektörü ve ekonomik büyüme: BRICS ülkeleri ve Türkiye analizi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 361-369.
- Pahnke, A. (2018). The contradictions of neo-extractivism and social policy: The role of raw material exports in the Brazilian political crisis. *Third World Quarterly*, 39(8), 1656-1674.
- Phiri, A. (2016). Tourism and economic growth in South Africa: Evidence from linear and nonlinear cointegration frameworks. *Managing Global Transitions*, University of Primorska, Faculty of Management Koper, 14(1), 31-53.
- Pop, I., Kanovici, A., Ghic, G., ve Andrei, M. (2016). The economic effects of the mega sport events on tourism in the BRICS countries case. *Amfiteatru Economic Journal*, 18(Special Issue No. 10), 960-975.
- Radulescu, I. G., Panait, M., ve Voica, C. (2014). BRICS countries challenge to the world economy new trends. *Procedia economics and finance*, 8, 605-613.
- Scott, D., ve Morrison, M. (2005). *Key ideas in educational research*. A&C Black.
- Şahin, F., ve Gürbüz, S. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Seçkin Yayıncılık*.
- Şerbetçi, A., ve Yardımcıoğlu, M. (2017). Yükselen Piyasa Ekonomileri ve BRICS, MIST, Kırılgan Beşli ülke gruplarının değerlendirilmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4(2), 105-122.
- Truman, V. (2006). Implications of Structural Changes in the Global Economy for its Management, Institute for International Economics. United Nations Development Programme.
- Usmani, G., Akram, V., ve Praveen, B. (2021). Tourist arrivals, international tourist expenditure, and economic growth in BRIC countries. *Journal of Public Affairs*, 21(2), 1-8.
- Wilson D., ve Purushothaman R. (2003). Dreaming with BRICs: The Path to 2050, *Global Economics*, Goldman Sachs, 99, 1-24.
- World Data, (2022, t.y). [Development and importance of tourism for India \(worlddata.info\)](https://worlddata.info)

Etik Onay

Bu çalışma, katılımcılardan birebir veri toplamayı gerektiren araştırma kapsamına girmediği ve veriler ikincil veri olarak elde edildiği için etik kurul onayı gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.